

Наталя Грабар,

доктор наук із соціальних комунікацій, професор,
професор кафедри ЮНЕСКО «Філософія людського спілкування»
та соціально-гуманітарних дисциплін,
Державний біотехнологічний університет
вул. Алчевських, 44, Харків, 61002, Україна
e-mail: elena_aulina@ukr.net
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7988-4974>

ОСОБЛИВОСТІ ДОКУМЕНТНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОМОЦІЇ ЗДОРОВ'Я В СУЧАСНОМУ КРИЗОВОМУ СОЦІОКОМУНІКАЦІЙНОМУ СЕРЕДОВИЩІ

Матеріал статті спрямовано на висвітлення питання документного забезпечення промоції здоров'я в Україні. **Методологія** дослідження ґрунтується на принципах документно-комунікаційного підходу та комплексі наукових методів. Окреслено особливості документного забезпечення промоції здоров'я в період надзвичайних ситуацій, зокрема під час збройних конфліктів, пандемій і соціальних криз. Наголошено на важливості оперативного доступу до достовірної інформації, використання електронних ресурсів, цифрових платформ і відкритих баз даних для забезпечення ефективної комунікації з населенням та фахівцями. Підкреслено важливу роль бібліотек у зміцненні здоров'я громадян, що зумовлюється забезпеченням безкоштовного доступу до безсумнівних медичних даних, а також організацією оздоровчих програм. Відмічено основну складову документної бази промоції здоров'я, до якої віднесено документи нормативно-правового, навчального, наукового, просвітницького, рекламного характеру. Звернено увагу на активізацію використання для промоції здоров'я сучасних цифрових мережевих документних ресурсів. Зауважено на важливій ролі взаємодії бібліотек із центром громадського здоров'я. Зазначено про перспективний напрям міжвідомчої співпраці в підготовці, поширенні та використанні документних ресурсів, що сприятиме зміцненню громадського здоров'я, підвищенню стійкості суспільства до кризових викликів і формуванню культури відповідального ставлення до фізичного й психічного соціального добробуту. Зроблено

ВИСНОВОК, що документне забезпечення є невід'ємною складовою стратегії промоції здоров'я та сприятиме підвищенню стійкості системи охорони здоров'я, координації дій, збереженню психічних і фізичних гараздів населення в сучасному кризовому соціокомунікаційному середовищі.

Ключові слова: промоція здоров'я, особливості документного забезпечення, документні ресурси, громадське здоров'я, бібліотеки, кризове соціокомунікаційне середовище

Постановка проблеми. Нині Україна перебуває під впливом різноманітних типів кризових ситуацій, які більшою мірою спричинені військовими діями російського агресора. Це, зокрема, збройні конфлікти, що спричиняють смерті, каліцтва, інвалідність, руйнування житла, міграцію населення, стресові ситуації, погіршення епідеміологічного стану: зростання кількості природних катастроф, техногенних аварій та ін. Безумовно, таке кризове соціокомунікаційне середовище характеризується погіршенням здоров'я людей. Тому нагальною й актуальною є потреба в промоції здоров'я, важливою основою якого є документне забезпечення. Саме документне забезпечення сприяє створенню єдиного комунікаційного простору для різних ланок системи охорони здоров'я, що полегшує обмін інформацією та співпрацю між ними. Відтак доцільність вивчення документного забезпечення промоції здоров'я в період кризових ситуацій активізується.

Огляд публікацій за темою дослідження. Питанням збереження здоров'я громадян та його сприянню на основі документів різних видів і типів присвячено дослідження в різних наукових галузях. Зокрема, у дослідженні С. Кравченка, спрямованому на розкриття сутності громадського здоров'я, наголошено на важливості аналітичних документів [1].

Збільшується коло публікацій, у яких розглядаються проблеми й напрями промоції здоров'я, його документного забезпечення бібліотечними установами. Зокрема, на думку дослідника В. Tringali [2], осередками промоції здоров'я можуть бути як публічні, так й академічні бібліотеки. І саме на участі академічних бібліотек у наданні послуг з підвищення грамотності в питаннях здоров'я для читачів наголошує автор. М. Каркі, М.-Л. Ель-Асмар, Е. Ріболі

Саско, А. Ель-Оста (Manisha Karki, Marie Line El Asmar, Eva Riboli Sasko, Auster El-Osta) у своїй праці [3] дослідили діяльність британських бібліотек як громадських центрів для сприяння психічному, фізичному здоров'ю та соціальному добробуту дорослих. Це обґрунтовується тим, що бібліотеки мають документні та інші ресурси, що прямо чи опосередковано можуть сприяти покращенню здоров'я й добробуту різних верств населення. Такої позиції дотримується більшість дослідників. Вони вважають, що бібліотеки та бібліотечні фахівці мають значний потенціал відігравати ключову роль у просуванні необхідної місії з промоції здоров'я [4, 5, 6, 7].

В Україні значну увагу формуванню документної бази промоції здоров'я приділяє науковець О. Шемаєв. Автор у своїх публікаціях аналізує ключові проблеми документно-інформаційного забезпечення промоції здоров'я, що виникають унаслідок низької ефективності діючої системи, і пропонує напрями, здатні забезпечити покращення її функціонування [8, 9].

У статті Л. Чередник досліджувалися питання використання електронних інформаційних ресурсів у сфері охорони здоров'я України. Автором було проаналізовано застосування е-документів у медичній сфері, а саме: укладання е-декларації із сімейним лікарем, онлайн-запис до лікаря, відеоконсультації з лікарем, е-реєстр інсулінозалежних пацієнтів, електронна медична карта, програма «е-Малятко», е-лікарняний, створення профілю пацієнта, електронної карти вагітної жінки [10].

Також варто відмітити, що нині актуалізуються питання участі бібліотек у державних програмах і міжнародних проєктах щодо ментального здоров'я населення. На це звертає увагу у своїх дослідженнях Л. Чернявська [6]. Вона аналізує роль бібліотек у популяризації питань збереження психічного здоров'я населення, зокрема ментального здоров'я жінок і дівчат.

Зростає кількість публікацій, у яких відображаються різні аспекти реалізації проєкту «Здорові бібліотеки», що впроваджено Благодійним фондом «Бібліотечна країна» за підтримки українсько-швейцарського проєкту «Діємо для здоров'я». Зокрема, особливості цього проєкту висвітлюють Л. Шум і К. Алексєнко [7]. Українськими авторами наголошується на актуалізації співпраці бібліотечних працівників з фахівцями медичної галузі для просування

спільними зусиллями інформаційних матеріалів стосовно збереження та зміцнення здоров'я з українським контекстом. Також зазначеними авторами звертається увага на облаштування в бібліотеках куточків здоров'я. У дослідженні Г. Салати йдеться про перспективи проєкту «Здорові бібліотеки», що сприятиме діяльності бібліотек. Але відзначається, що в кризових умовах перехід закладів на цей новий рівень забезпечення промоції здоров'я відбувається ще повільно. Автором обґрунтовується долучення публічних бібліотек всієї України до промоції здоров'я [5].

Варто відмітити, що аналіз публікацій щодо промоції здоров'я засвідчує активність у цьому напрямі бібліотек медичного профілю. Зокрема, у публікації С. Кирій на прикладі роботи Національної наукової медичної бібліотеки України висвітлено промоцію психічного здоров'я та психологічну допомогу в умовах війни через організацію інформаційних заходів із залученням практичних психологів, психотерапевтів, науковців, студентів медичних ЗВО, педагогів і бібліотекарів [11]. Аналіз літератури свідчить про важливе значення бібліотеки в документному забезпеченні промоції здоров'я. Проте особливість документного забезпечення промоції здоров'я в умовах воєнного стану недостатньо висвітлено, що потребує більш детального вивчення.

Мета статті – розкрити документне забезпечення промоції здоров'я громадян України в сучасному кризовому соціокомунікаційному середовищі.

Методи дослідження: теоретичний аналіз і синтез для вивчення наукової літератури, нормативно-правових актів, програм, інструкцій, медіаповідомлень у сфері промоції здоров'я, а також для узагальнення отриманої інформації; контент-аналіз.

Виклад основного матеріалу дослідження. Документне забезпечення промоції здоров'я може бути визначене як система організаційних, технічних та інформаційних заходів, спрямованих на збір, обробку, зберігання, просування різноманітних документів для забезпечення здоров'я населення.

Як будь-яка діяльність документне забезпечення промоції здоров'я ґрунтується на документах нормативно-правового характеру. До документної бази промоції здоров'я варто віднести Конституцію

України, закони України, накази Кабінету Міністрів України, накази Міністерства охорони здоров'я України, нормативно-інструктивні документи, а також ратифіковані міжнародні документи, спрямовані на підтримку громадського здоров'я. Зокрема, у Законі України «Про систему громадського здоров'я»¹ передбачено інформаційно-роз'яснювальну роботу й комунікацію в інтересах здоров'я та соціального добробуту населення.

Значущою групою документної бази є інформаційно-освітні та наукові матеріали: текстові документи (методичні рекомендації, інформаційні бюлетені, статті науково-практичних семінарів, навчально-методичних конференцій як для науковців, так і для широкої аудиторії). Узагалі публікації, у яких подається навчальний матеріал з промоції здоров'я, нині мають тенденцію до зростання. Варто зазначити, що на практиці використовуються документи навчального характеру² з промоції здоров'я для проведення тренінгових семінарів, комунікативних практик [12, 13].

Важлива увага надається підтримці психологічного стану громадян в освітніх закладах. Документальним підтвердженням уваги державних інституцій до питань психологічного здоров'я став лист Інституту модернізації змісту освіти «Про методичні рекомендації “Пріоритетні напрями роботи психологічної служби в системі освіти країни у 2024/2025 навчальному році”» від 08.08.2024 р. № 21/08-1233. У ньому зібрано аналітичні дані про діяльність психологічної служби в освітній сфері та сформульовано рекомендації щодо основних напрямів психологічного супроводу й соціально-педагогічного патронажу учасників освітнього процесу у 2024–2025 навчальному році³.

Зростає значення мультимедійних ресурсів у документному забезпеченні промоції здоров'я, зокрема, під час пандемії і військових дій. Набувають поширення відеоролики та інфографіка, адаптовані

¹ Про систему громадського здоров'я : Закон України від 06.09.2022 р. № 2573-IX. *Верховна Рада України* : офіц. вебпортал. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2573-20> (дата звернення: 10.04.2026).

² Про методичні рекомендації «Пріоритетні напрями роботи психологічної служби в системі освіти України у 2024/2025 навчальному році». Лист ІМЗО № 21/08-1233 від 08.08.24 р. *Освіта.UA* : вебсайт. URL: https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/93029/#google_vignette (дата звернення: 10.04.2026).

³ Там само.

для розміщення в соціальних мережах і на інтернет-платформах. Вважаємо, що створення відеороликів з різних питань підтримки здоров'я населення в територіальних громадах наразі ще потребує доцільного вивчення, аналізу та популяризації.

Серед особливостей документного забезпечення промоції здоров'я варто зазначити розвиток ресурсів, представлених у мобільних застосунках. Так, стартап “Headway” в Україні створив зручні офлайн-інфографіки, розроблені на основі офіційних інструкцій МОЗ, ДСНС, Центру стратегічних комунікацій та інших установ. У них подано покрокові дії з надання першої домедичної допомоги, правила безпеки при хімічних і радіаційних загрозах, а також поради для жінок та матерів щодо захисту себе і дітей. Також вартує уваги мобільний додаток “Hearty app”, який покликаний підтримати дітей і батьків у період війни. Він пропонує легкі для виконання ігри та вправи, працює без підключення до інтернету, тож доступний навіть у сховищах. Користувачам також пропонуються книги, аудіо-казки українською мовою та інші корисні ресурси. Цей додаток має важливе значення як для цивільного населення, так і військових [14].

Цінним документом бази промоції здоров'я є рекламна, агітаційна, інформаційна, поліграфічна продукція (плакати, буклети, листівки), що охоплює різні тематичні напрями: профілактика інфекційних та неінфекційних захворювань, формування здорового способу життя, психічне здоров'я, безпечне середовище, вакцинація тощо.

Значну роль у представленні нормативних документів МОЗ та медичної інформації відіграє Центр громадського здоров'я України (далі – ЦГЗ). На сайті ЦГЗ розміщено: накази Міністерства охорони здоров'я України, які встановлюють порядок здійснення епідеміологічного нагляду, правила профілактики інфекцій та інфекційного контролю, стандарти для закладів охорони здоров'я. У співпраці з партнерами ЦГЗ розроблено широкий спектр інформаційно-освітніх матеріалів, спрямованих на промоцію здоров'я та підвищення рівня обізнаності населення з актуальних питань громадського здоров'я [15].

Особливістю в поширенні документної бази промоції здоров'я є масові комунікаційні заходи. У рамках реалізації Всеукраїнської програми ментального здоров'я «Ти як?», ініційованої першою леді України О. Зеленською, стартувала масштабна комунікаційна іні-

ціатива, у якій як частина кампанії функціонує окрема вебсторінка (`howareu_program`), де користувачі можуть знайти контакти, поради, корисні матеріали, техніки та методики, які допомагають зміцнювати як свій психічний стан, так й оточення [16].

Зростає значення та роль бібліотек у здійсненні промоції здоров'я. Сучасна світова криза спонукала книгозбірні до надання відкритого простору для підтримки здоров'я громадян, участі в програмах і проєктах, зокрема міжнародних. Відтак бібліотеки, по-перше, сприяють промоції здоров'я громади, надаючи безкоштовний доступ до достовірної медичної інформації, оздоровчих програм, діючи як надійні центри промоції здоров'я, часто співпрацюючи з організаціями охорони здоров'я. Провідну роль інформаційно-наукової установи у сфері охорони здоров'я відіграє Національна наукова медична бібліотека України. Саме їй належить організація різнопланових заходів: розробка онлайн-курсів, організація зустрічей, нетворкінг-зустрічей, науково-практичних семінарів тощо. Сертифіковані бібліотекарі курують інформацію та надають у деяких випадках прямі медичні освітні або навігаційні послуги. Бібліотека здійснює документне забезпечення промоції здоров'я відповідно до проєкту «Здорові бібліотеки». У межах проєкту розроблено дистанційні курси, програми.

По-друге, бібліотеки оснащено різноманітним спектром ресурсів, вони мають можливість прямо чи опосередковано сприяти покращенню здоров'я й добробуту в різних демографічних групах, охоплюючи всіх – від дорослих, які проживають у громадах, до молоді. Таким чином, бібліотеки перетворюються на важливі соціокультурні осередки, які сприяють підвищенню поінформованості населення з питань здоров'я, формуванню культури здорового способу життя та підтримці психічного добробуту громадян.

Заслугує на увагу досвід обласної універсальної наукової бібліотеки ім. Д. І. Чижевського (м. Кропивницький), яка активно взаємодіє з органами місцевого самоврядування та установами, що займаються питаннями здоров'я населення. Бібліотекою активно впроваджуються міжнародні проєкти, пов'язані із психосоціальною підтримкою населення в кризових умовах сьогодення. Зазначається, що бібліотечні фахівці відіграють важливу роль у забезпеченні

громадянам доступу до ресурсів, спрямованих на подолання психо-емоційних ситуацій у кризових ситуаціях [4, с. 122].

Бібліотеки освітніх закладів, зокрема аграрних ЗВО, також поступово долучаються до промоції здоров'я, діючи як відкриті простори для поширення знань про здоровий спосіб життя та профілактику захворювань. Вони допомагають користувачам шукати інформацію про здоров'я та орієнтуватися в доступних онлайн-ресурсах. Серед основних напрямів роботи бібліотек аграрних ЗВО стосовно промоції здоров'я можна виокремити: поширення матеріалів про профілактику інфекційних і неінфекційних захворювань, здорове харчування та фізичну активність; організацію лекцій, воркшопів, бібліотечних уроків і майстер-класів з питань підтримки здоров'я в умовах невизначеності; налагодження співпраці для проведення просвітницької роботи.

Бібліотеки як центри промоції здоров'я можуть забезпечити комплексний підхід до підтримки здоров'я через освітні ресурси, програмні заходи та соціальні ініціативи. Актуалізація їхньої ролі у сфері здоров'я відповідає тенденціям, про що зазначено в публікаціях ряду авторів [4, 6, 7].

Таким чином, бібліотеки можуть стати надійними осередками громадського здоров'я, сприяючи підвищенню рівня медичної грамотності через семінари з управління хронічними захворюваннями, заняття з питань здорового харчування та надання ресурсів, пов'язаних із психічним здоров'ям. Часто бібліотеки співпрацюють з медичними установами та організаціями охорони здоров'я для проведення профілактичних обстежень і надання консультаційної допомоги. У бібліотечних фондах містяться ресурси, що сприяють розвитку медичної грамотності: добірки спеціалізованих книжок, електронних видань і науково обґрунтованих баз даних, які допомагають користувачам приймати виважені рішення щодо власного здоров'я. Крім того, бібліотеки забезпечують доступ до цифрових ресурсів у сфері охорони здоров'я, надаючи безкоштовне користування комп'ютерами та організовуючи навчання, що допомагає відвідувачам орієнтуватися в онлайн-ресурсах медичної інформації й долати цифрову нерівність.

Отже, використання електронних інформаційних джерел, присвячених тематиці ментального здоров'я, а також залучення до роботи бібліотеки фахівців відповідного профілю – медиків, психологів та інших фахівців – сприяє формуванню безпечного й підтримувального середовища для людей, які потребують допомоги та психологічної підтримки.

Висновки. Для підвищення ефективності документного забезпечення у сфері промоції здоров'я важливим є створення єдиної системи координації документних потоків, яка забезпечуватиме узгодженість інформаційної діяльності різних установ та організацій. Така система має сприяти впорядкуванню, збереженню та доступності інформаційних ресурсів, а також ефективному обміну документами між медичними, освітніми, науковими й бібліотечними установами.

Значущим напрямом є також розвиток електронних ресурсів і цифрових платформ, що дають змогу швидко отримувати актуальну, науково обґрунтовану інформацію про стан здоров'я, профілактику захворювань та можливості медичної допомоги. Розширення електронних баз даних, створення відкритих інформаційних ресурсів і використання сучасних комунікаційних технологій сприяють підвищенню доступності інформації для широких верств населення.

Важливу роль у цьому процесі відіграють бібліотеки та інші інформаційні установи, які забезпечують доступ до перевірених джерел, організовують просвітницькі заходи, співпрацюють із фахівцями у сфері медицини й психології. У сучасних умовах криз і воєнних викликів належне документне та інформаційне забезпечення стає важливим чинником підтримки громадського здоров'я суспільства, стійкості системи охорони здоров'я.

До перспектив подальших наукових досліджень варто віднести такі дослідження: сучасні фактори просування документних ресурсів промоції здоров'я; спілкування як фактор ком'юніті в просуванні документних ресурсів промоції здоров'я.

Список використаних джерел

1. Кравченко С. Громадське здоров'я: поняття і сутність, роль інформаційно-аналітичного супроводу. *Вісник соціальної гігієни та організації охорони здоров'я України*. 2022. № 1. С. 70–74. <https://doi.org/10.11603/1681-2786.2022.1.13078>
2. Tringali B. Health Promotion, Collaboration, and Outreach: Creating Space for Health Literacy at a Specialized, Academic Research Library. *Journal of Library Outreach & Engagement*. 2021. Vol. 1. No. 2. Pp. 14–21. <https://doi.org/10.21900/j.jloe.v1i2.805>
3. Karki M., El Asmar M. L., Riboli Sasko E., El-Osta A. Public libraries to promote public health and wellbeing: a cross-sectional study of community-dwelling adults. *BMC Public Health*. 2024. Vol. 24. Art. 1226. <https://doi.org/10.1186/s12889-024-18535-5>
4. Завіна О. На варті ментального здоров'я. *Бібліотечна орбіта Кіровоградщини : збірник статей / упоряд. Н. Ф. Калашнікова*. Кропивницький, 2024. Вип. 15. С. 116–123.
5. Салата Г. Промоція здорового способу життя: Проєкт «Здорові бібліотеки». *Суспільство та національні інтереси*. 2025. № 2 (10). С. 842–855. [https://doi.org/10.52058/3041-1572-2025-2\(10\)-842-855](https://doi.org/10.52058/3041-1572-2025-2(10)-842-855)
6. Чернявська Л. Ментальне здоров'я жінок: українські бібліотеки у програмі збереження ментального здоров'я. *Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського*. 2025. Вип. 76. С. 208–229. <https://doi.org/10.15407/np.76.208>
7. Шум Л., Алексеєнко К. Здоров'я нації і наслідки війни – як бібліотеки можуть зробити свої громади здоровішими. *Бібліотечна планета*. 2023. № 4. С. 19–21.
8. Шемаєв О. Ключові аспекти сучасного документно-інформаційного забезпечення промоції здоров'я. *Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського*. 2024. Вип. 72. С. 464–474. URL: <http://jnas.nbuv.gov.ua/article/UJRN-0001547817> (дата звернення: 10.04.2026).
9. Шемаєв О. О. Напрями вдосконалення документно-інформаційного забезпечення громадського здоров'я. *Креативний простір*. № 16. Харків, 2023. С. 181–182.
10. Чередник Л. А. Використання електронних інформаційних

ресурсів у сфері охорони здоров'я України. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*. 2021. № 2. С. 57–62. <https://doi.org/10.32461/2409-9805.2.2021.238783>

11. Кириї С. Соціально-інформаційний проєкт «Психологічна допомога» в Національній науковій медичній бібліотеці України. *Бібліотечна планета*. 2023. № 3. С. 37–39.

12. Громадське здоров'я в Україні: проблеми та способи їх вирішення. *Томілінські читання* : матеріали VI наук.-практ. конф. з міжнар. участю, присвяченої 100-річному ювілею кафедри громадського здоров'я та управління охороною здоров'я Харківського національного медичного університету (02.11.2023 р.) / редкол.: В. В. М'ясоєдов, В. А. Огнєв, В. Г. Нестеренко та ін. Харків, 2023. 228 с. <https://doi.org/10.5281/zenodo.10292543>

13. Захист і підтримка ментального здоров'я українців в умовах воєнного стану: виклики і відповіді : монографія / НАПН України ; за заг. ред. В. Г. Кременя ; [В. Г. Панок, С. Д. Максименко, М. М. Слюсаревський, Л. І. Прохоренко та ін.]. Київ, 2024. 188 с. <https://doi.org/10.32405/978-617-7118-51-9-2024-18814>

14. Ресурси, які допоможуть убезпечити себе та близьких під час війни. *Електронна система охорони здоров'я в Україні*. URL: <https://ehealth.gov.ua/2022/05/03/resursy-yaki-dopomozhut-ubezpechyty-sebe-ta-blyzkyh-pid-chas-vijny> (дата звернення: 10.04.2026).

15. Установчі документи. *Центр громадського здоров'я МОЗ України*. URL: <https://phc.org.ua/pro-centr/ustanovchi-dokumenty> (дата звернення: 10.04.2026).

16. Всеукраїнська програма ментального здоров'я. *Платформа «Ти як?»*. URL: <https://howareu.com/pro-prohramu> (дата звернення: 10.04.2026).

References

1. Kravchenko, S. (2022). Public Health: Concepts and Essence, the Role of Information and Analytical Support. *Bulletin of Social Hygiene and Health Care Organization of Ukraine*, 2, 70-74. <https://doi.org/10.11603/1681-2786.2022.1.13078>

2. Tringali, B. (2021). Health Promotion, Collaboration, and Outreach:

Creating Space for Health Literacy at a Specialized, Academic Research Library. *Journal of Library Outreach & Engagement*, 1(2), 14-21. <https://doi.org/10.21900/j.jloe.v1i2.805>

3. Karki, M., El Asmar, M. L., Riboli Sasko, E., & El-Osta, A. (2024). Public libraries to promote public health and wellbeing: a cross-sectional study of community-dwelling adults. *BMC Public Health*, 24. Art. 1226. <https://doi.org/10.1186/s12889-024-18535-5>

4. Zavina, O. (2024). Na varti mentalnoho zdorovia [Guarding Mental Health]. *Bibliotechna orbita Kirovohradshchyny: zbirnyk statei – The Library Scene in Kirovohrad Region: A Collection of Articles*. N. F. Kalashnikova (Comps.). Kropyvnytskyi [in Ukrainian].

5. Salata, H. (2025). Promoting a Healthy Lifestyle: The “Healthy Libraries” Project. *Society and National Interests*, 2(10), 842-855. [https://doi.org/10.52058/3041-1572-2025-2\(10\)-842-855](https://doi.org/10.52058/3041-1572-2025-2(10)-842-855)

6. Cherniavska, L. (2025). Women's Mental Health: Ukrainian Libraries in the Mental Health Preservation Program. *Academic Papers of V. I. Vernadskyi National Library of Ukraine*, 76, 208-229. <https://doi.org/10.15407/np.76.208>

7. Shum, L., & Aleksieienko, K. (2023). Zdorovia natsii i naslidky viiny – yak biblioteky mozhut zrobyty svoi hromady zdorovishymy [National Health and the Aftermath of War: How Libraries Can Make Their Communities Healthier]. *Bibliotechna planeta – Library Planet*, 4, 19-21 [in Ukrainian].

8. Shemaiev, O. (2024). Kliuchovi aspekty suchasnoho dokumentno-informatsiinoho zabezpechennia promotsii zdorovia [Key Aspects of Modern Document and Information Support for Health Promotion]. *Naukovi pratsi Natsionalnoi biblioteky Ukrainy im. V. I. Vernadskoho – Academic Papers of V. I. Vernadskyi National Library of Ukraine*, 72, 464-474 [in Ukrainian]. Retrieved April 10, 2026, from <http://jnas.nbuv.gov.ua/article/UJRN-0001547817>

9. Shemaiev, O. O. (2023). Napriamy vdoskonalennia dokumentno-informatsiinoho zabezpechennia hromadskoho zdorovia [Areas for Improvement in Public Health Documentation and Information Support]. *Kreatyvnyi prostir – Creative Space*, 16, 181-182. Kharkiv [in Ukrainian].

10. Cherednyk, L. A. (2021). The Use of Electronic Information Resources in the Ukrainian Healthcare Sector. *Library Science*.

Documentation. Informatics, 2, 57-62. <https://doi.org/10.32461/2409-9805.2.2021.238783>

11. Kyrii, S. (2023). Sotsialno-informatsiynyi proiekt “Psykhologichna dopomoha” v Natsionalnii naukovi medychnii bibliotetsi Ukrainy [The “Psychological Assistance” social and informational project at the National Scientific Medical Library of Ukraine]. *Bibliotechna planeta – Library Planet*, 3, 37-39 [in Ukrainian].

12. Miasoiedov, V. V., Ohniev, V. A., & Nesterenko, V. H. et al. (2023). Public Health in Ukraine: Challenges and Solutions. *Tomilinsky Readings. Proceedings of the 6th Scientific and Practical Conference with International Participation, Dedicated to the 100th Anniversary of the Department of Public Health and Health Care Management at Kharkiv National Medical University (November 2, 2023)*. <https://doi.org/10.5281/zenodo.10292543>

13. Panok, V. H., Maksymenko, S. D., Sliusarevskyi, M. M., & Prokhorenko, L. I. et al. (2024). *Protecting and Supporting the Mental Health of Ukrainians Under Martial Law: Challenges and Responses*. <https://doi.org/10.32405/978-617-7118-51-9-2024-18814>

14. Resursy, yaki dopomozhut ubezpechyty sebe ta blyzkykh pid chas viiny [Resources to help keep you and your loved ones safe during the war]. *Elektronna systema okhorony zdorovia v Ukraini – Ukraine’s electronic health care system* [in Ukrainian]. Retrieved April 10, 2026, from <https://ehealth.gov.ua/2022/05/03/resursy-yaki-dopomozhut-ubezpechyty-sebe-ta-blyzkykh-pid-chas-viiny>

15. Ustanovchi dokumenty [Constituent Documents]. *Public Health Center of the Ministry of Health of Ukraine – Tsent hromadskoho zdorovia MOZ Ukrainy* [in Ukrainian]. Retrieved April 10, 2026, from <https://phc.org.ua/pro-centr/ustanovchi-dokumenty>

16. Vseukrainska prohrama mentalnoho zdorovia [National Mental Health Program]. *Platforma “Ty yak?” – The “How Are You?” Platform* [in Ukrainian]. Retrieved April 10, 2026, from <https://howareu.com/pro-prohamu>

Отримано / Received 14.04.2026

Прийнято / Accepted 06.05.2026

Опубліковано онлайн / Published online 28.07.2026

Natalia Grabar,

Dr. Sci. (Soc. Comms.), Professor,

Professor of the UNESCO Department of Philosophy

of Human Communication, and Social and Humanitarian Disciplines of the State Biotechnological University,

44 Alchevskikh St., Kharkiv 61002, Ukraine.

e-mail: grabar-ng@ukr.net

<https://orcid.org/0000-0002-5120-0382>

Scopus Author ID: 58825051700

FEATURES OF DOCUMENTATION OF HEALTH PROMOTION IN THE MODERN CRISIS SOCIOCOMMUNICATION ENVIRONMENT

The article is aimed at highlighting the issue of documentary support for health promotion in Ukraine. The research methodology is based on the principles of the documentary-communication approach and a set of scientific methods. The features of documentary support for health promotion during emergencies are outlined, in particular during armed conflicts, pandemics and social crises. The importance of prompt access to reliable information, the use of electronic resources, digital platforms and open databases to ensure effective communication with the population and specialists, are emphasized. The important role of libraries in improving the health of citizens is emphasized, which is determined by providing free access to reliable and scientifically sound medical information, as well as via launching of various health and educational programs. Libraries are important information centers where citizens can obtain the necessary knowledge about disease prevention, a healthy lifestyle, psychological support and modern approaches to maintaining physical and mental health. It was emphasized that through lectures, trainings, thematic meetings and consultations with medical specialists, libraries contribute to increasing the level of medical and information literacy of the population, forming a responsible attitude towards one's own health and strengthening the health of the community as a whole. The main component of the health promotion document base was noted, which includes documents of a normative-legal, educational, scientific, educational, and advertising nature. Attention was drawn to the intensification of the use of modern digital network document resources for health promotion. The important role of interaction between libraries and the public health center was noted. A promising direction of interdepartmental cooperation in the preparation, dissemination and use of document resources was noted, which will contribute to strengthening public health, increasing the

resilience of society to crisis challenges and forming a culture of a responsible attitude towards physical and mental social well-being. It was concluded that documentation is an integral part of the health promotion strategy and will contribute to increasing the sustainability of the health care system, coordinating actions, and preserving the mental and physical well-being of the population in the current crisis socio-communication environment.

Keywords: health promotion, features of documentary support, documentary resources, public health, libraries, crisis socio-communication environment